

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

I. Опис навчальної дисципліни

«Спеціальні методики навчання предметів гуманітарного циклу»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<u>Галузь знань</u> 01 Освіта / Педагогіка <u>Спеціальність</u> 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка) <u>Освітньо-професійна програма</u> Корекційна психопедагогіка та логопедія <u>Освітній рівень</u> бакалавр	<u>Нормативна / Вибіркова</u>
Кількість годин / кредитів <u>180 / 6</u>		<u>Рік навчання</u> <u>2</u>
		<u>Семестр</u> <u>3-4-ий</u>
		<u>Лекції</u> – <u>34 год</u> <u>Практичні (семінарські)</u> <u>42 год.</u> <u>Лабораторні</u> – <u>20 год</u>
ІНДЗ: €		<u>Самостійна робота</u> <u>70 год.</u> <u>Консультації</u> <u>14 год.</u> <u>Форма контролю:</u> <u>залік/екзамен</u>
	<u>Мова навчання</u> <u>українська</u>	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові Брушневська Ірина Миколаївна
Науковий ступінь кандидат педагогічних наук
Вчене звання -
Посада старший викладач
Контактна інформація 0508762003, brush-ira@ukr.net
Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Спеціальні методики навчання предметів гуманітарного циклу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка).

Вивчення навчальної дисципліни «Спеціальні методики навчання предметів гуманітарного циклу» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі спеціальної освіти відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, світових тенденцій та національного

досвіду України, де передбачено різні форми організації освіти і соціалізації дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями. Знання специфіки розвитку мовлення дасть можливість корекційному педагогу організувати освітній процес з опорою на принципи корекції і компенсації порушення, удосконалити корекційно-розвивальну роботу з обраною категорією здобувачів освіти.

2. Пререквізити

Для освоєння освітнього компоненту використовують знання, вміння і навички, сформовані у ході вивчення дисциплін «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Діагностика та відбір дітей у заклади спеціальної освіти та навчально-реабілітаційні центри», «Педагогіка загальна та спеціальна», «Психологія», «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Освоєння даної дисципліни є необхідною основою для подальшого вивчення дисципліни «Логопедія з практикумом», «Олігофренопедагогіка з практикумом», «Методика логопедичної роботи», написання курсової роботи з методик спеціальної освіти», навчальних та педагогічних практик.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою курсу є ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними та дидактико-методичними підходами до проблеми розвитку дитини/учня з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями при порушеному мовному онтогенезі в сучасних психолого-педагогічних і корекційно-логопедичних дослідженнях; розвиток уявлення про моделювання процесу логопедичної допомоги дітям/учням з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями в умовах корекційно-освітньої діяльності та сприяння використанню отриманих знань в освітній практиці, засвоєння методології та методу спеціального підходу до педагогічних фактів і явищ, оволодіння фактичним матеріалом, засвоєння знань про своєрідність розвитку здобувачів освіти з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями, про специфіку їх навчання та виховання, формування вміння характеризувати основні напрямки корекційної роботи з дітьми/учнями, що мають різноманітні порушення інтелектуального та мовленнєвого розвитку.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Спеціальні методики навчання предметів гуманітарного циклу» у студентів необхідно сформувати **загальні і фахові (спеціальні) компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-18. Здатність будувати педагогічні й соціальні стосунки на основі загальнолюдських та національних цінностей; поєднувати сучасну спеціальну та інклюзивну освітню практику з глибоким осмисленням теорій і технологій видатних педагогів, психологів, лікарів, філософів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- про категорії осіб з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями, які є суб'єктами спеціальної та інклюзивної освіти;
- закономірності мовленнєвого розвитку дитини в нормі та при інтелектуальних та мовленнєвих порушеннях;
- сутність поняття «дитина із порушеннями мовлення»;
- диференціація різних видів порушень розвитку мови при інтелектуальних та мовленнєвих порушеннях;
- складність структури дефекту та особливості процесу порушеного розвитку мови;
- корекційні та компенсаторні можливості дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

вміти:

- аналізувати і критично оцінювати логопедичний досвід роботи педагогів-практиків;
- обстежувати мовлення дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями, складати характеристики мовленнєвого розвитку, виділяти необхідні для майбутнього спілкування з дітьми особливості середовища їх розвитку;
- моделювати процес дидактичного мовленнєвого спілкування;

- здатність організовувати та здійснювати навчальну, корекційну, розвивальну та виховну роботу з особами, які мають порушення психофізичного розвитку,
- складати перспективний план, план-конспект конкретного заходу з розвитку мови, планувати окремий комунікативний акт;
- здатність брати участь у міждисциплінарній та міжвідомчій взаємодії спеціалістів у вирішенні професійних завдань у галузі психолого-педагогічної діяльності з метою розробки і впровадження індивідуальної програми розвитку дитини з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями в освітньому закладі з інклюзивною формою навчання;
- організовувати процес дидактичного спілкування та управляти їм;
- здатність організовувати міжособистісні контакти, спілкування дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями та їх ровесників у процесі внутрішньої інтеграції;
- привертати увагу дітей, встановлювати емоційний контакт з ними, забезпечувати мотивацію мовленнєвої діяльності;
- соціально-перцептивні уміння, уміння володіти мовою і використовувати невербальні засоби спілкування, створювати атмосферу довіри в процесі спілкування з дітьми;
- аналізувати комунікативний акт з погляду його ефективності для мовленнєвого розвитку дитини з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями і узагальнювати отримані результати;
- уміння аналізувати та оцінювати власний професійний імідж педагога спеціальної освіти з огляду на сучасні вимоги суспільства до фахівця корекційно-педагогічного профілю.

Результати навчання за дисципліною

ПРН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

ПРН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабораторні	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Модуль І. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ							
Тема 1. Предмет, завдання та методологічні основи курсу спеціальної методики навчання предметів гуманітарного циклу.	12	2	2		6	2	1
Тема 2. Нормативно-програмове забезпечення розвитку мови та мовлення здобувачів освіти з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	14	2	4		6	2	2
Тема 3. Система роботи з формування та розвитку мови та мовлення здобувачів освіти	12	2	2		6	2	1

з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.							
Разом за модулем 1	38	6	8		18	6	4
Змістовий модуль 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ТА МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ							
Тема 4. Спеціальна методика формування фонематичних процесів у дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	12	2	2	2	4	2	2,5
Тема 5. Спеціальна методика розвитку словника здобувачів освіти з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями	14	2	4	2	6		3,5
Тема 6. Спеціальна методика формування пасивного та активного словника дітей/учнів з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	10	2	2		4	2	1
Тема 7. Поняття граматики, граматичних значень. Закономірності засвоєння граматичних значень дітьми дошкільного віку з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями. Завдання та шляхи формування граматичної сторони мовлення у здобувачів освіти із ТПМ.	10	2	2	2	4		2,5
Тема 8. Спеціальна методика формування морфологічної сторони мови у здобувачів освіти із ТПМ.	10	2	2	2	4		2,5
Тема 9. Спеціальна методика формування способів словотворення	10	2	2		4	2	1
Тема 10. Спеціальна методика виховання звукової культури мовлення дітей/учнів з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	12	2	4	2	4		3,5
Тема 11. Спеціальна методика розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	10	2	2	2	4		2,5
Тема 12. Спеціальна методика формування діалогічного та	12	2	4		4	2	2

монологічного мовлення							
Тема 13. Спеціальна методика навчання дітей/учнів з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями описам	10	2	2	2	4		2,5
Тема 14. Спеціальна методика навчання розповіді за картинкою та серіями сюжетних картинок дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	10	2	2	2	4		2,5
Тема 15. Спеціальна методика навчання переказу художніх творів дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	10	2	2	2	4		2,5
Тема 16. Спеціальна методика навчання творчого розповідання.	14	4	4	2	4		3,5
Разом за модулем 2	142	28	34	20	52	8	40
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота 1							30
Модульна контрольна робота 2							30
ІНДЗ							4
Інше (вказати)							
Всього годин / Балів	180	34	42	20	70	14	100

5. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Розвиток мовленнєвого спілкування у дітей раннього віку (до 3 років).
2. Роль різного роду ігор в освоєнні рідної мови дітьми з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями..
3. Методика в навчанні складанню описових розповідей дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями..
4. Словникова робота в різних видах діяльності дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
5. Методика формування активного словника при ЗНМ дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
6. Методика формування пасивного словника при ЗНМ дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
7. Методика формування морфологічної сторони мови.

8. Методика формування синтаксичної сторони мови дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
9. Методика формування способів словотворення.
10. Методика формування звукової сторони мови дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
11. Формування фонематичного сприйняття дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
12. Етапи формування звукової культури мовлення дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
13. Методика активізації моторики пальців рук як умова формування моторної сторони мови дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
14. Методика навчання розповіді за іграшками (натуральними предметами) дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
15. Методика навчання розповіді за спостереженнями у навколишньому та у природі (натуральними предметами) дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
16. Методика навчання розповіді за картинками дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
17. Методика навчання розповіді з досвіду (колективного і індивідуального) дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
18. Методика навчання текстам – міркуванням.
19. Методика в ознайомленні дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями з художніми творами і навчанні переказу.
20. Методика навчання творчій розповіді.
21. Методика навчання творчій розповіді (на наочній основі).
22. Використання дидактичних ігор в освоєнні мови дітьми з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

23.6. Політика оцінювання

Оцінювання (усних повідомлень і практичних завдань із питань курсу, аналізу наукової й навчально-методичної літератури, самостійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Форми поточного контролю: практичні та лабораторні заняття, індивідуальні завдання.

Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.

Форми підсумкового контролю: залік/екзамен.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

— Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

— Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; звіт, реферат.

— Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань (дедлайн);
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1 бал	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
0,5 бала	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

•Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчальні посібники;
- опорні конспекти лекцій;
- робоча навчальна програма;
- презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

7. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік/екзамен. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: [підручник] / За ред. А.М. Богуш. – К.: Вища школа, 2007. – 542 с.
2. Боряк О.В. Діагностика, формування й корекція мовленнєвої діяльності дітей із порушеннями інтелектуального розвитку молодшого шкільного віку теорія і практика:[монографія] /О.В Боряк - Суми: Вид-во СумДПУ імені АС Макаренка, 2018
3. Боряк О.В. До питання логопедичної роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку/О.В Боряк//Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.-2014.-Вип. 27.-С. 31-37.-Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2014_27_9.
4. Брушневська І. М. Дослідження проблеми загального недорозвитку мовлення у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях [Текст] / І.М. Брушневська // II International scientific conference «Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities» : Conference proceedings, February 22h, 2019. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 596 pages. – p.412 - 416.
5. Брушневська І.М. Закономірності розвитку фонематичних процесів у дітей п'ятого року життя із ЗНМ [Текст] / І.М. Брушневська // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 33 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – с.5-11.
6. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови. Навчально-методичний посібник. - К: ВД «Слово», 2010. - 285 с.
7. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільних закладах /за ред. А.М.Богуш. –К.: Вища школа, 1992 –413с.
8. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білоskalенко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012.
9. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. – К. : Освіта України, 2011. – 292 с.
10. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : прогн.-метод. комплекс / Ю. В. Рібцун; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т спец. педагогіки. - Київ : Кафедра, 2013. - 283 с.
11. Рібцун Ю. В. Звукові намистинки. Формування мовленнєвої полікомпетентності дошкільників: навч.-метод. посіб./ Ю. В. Рібцун. – Тернопіль : Мандрівець, 2015. – 210 с.
12. Рібцун Ю. В. Науково методичне забезпечення реалізації спеціальної освіти дітей із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Логопед. – 2011. – № 8 (8) серпень. – С.
13. Рібцун Ю. В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Дефектологія. - 2006. - № 1. - С. 44-48.
14. Рібцун Ю. В. «Дошкільнятко: Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення», с. 52
15. Рібцун Ю. В. Організація роботи логопеда в молодшій групі для дітей із загальним недорозвитком мовлення / Ю. В. Рібцун // Дефектологія. - 2009. - № 2. - С. 17-21.
16. Рібцун Ю. В. Методичні рекомендації щодо формування фонетико-фонематичної складової експресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Український логопедичний вісник : зб. наук. пр. – Вип. 1. – 2010. – С. 72–81.

Додаткова:

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія: [навч. посіб. Для студентів вищих педагогічних навчальних закладів]. – Част. I і II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 720 с.

2. Зрожевська А. Опис – основа зв'язної розповіді //Дошкільне виховання. –1991. – №2. –с.4 –5.

3. Лексична робота з українського мовлення з дітьми старшого дошкільного віку / Укр.пед.ун-т Драгоманова / Підготував Луценко І.К. – К.: Освіта, 1994.

4. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей – К.: Рад. шк. 1983.

5. Ушакова О. Взаємозв'язок завдань / Розвиток зв'язного монологічного мовлення //Дошкільне виховання. – 1990. – №6. – С. 8-9.

6. Шевченко О. Ігровий компонент дидактичних вправ із розвитку фонематичних процесів у дітей із вадами мовлення //Дефектологія. – №2. – 1999.

Інформаційні ресурси

1. Департамент загальної середньої та дошкільної освіти МОН України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/departament/departament-of-secondary-andprimaryeducation/>

2.Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iitzo.gov.ua/biblioteka/>

3. <https://mromantika1.wixsite.com/mysite> Сайт-помічник для практикуючих логопедів та творчих педагогів!

4. <http://www.logopedia.com.ua> Український логопедичний сайт для логопедів.

5.<http://logopedia.com> Сайт "Логопед".

6.<http://logopedu.com.ua> Клуб професійних логопедів.

7. <http://innagidkih.ucoz.com> Сайт для тих, кого цікавить логопедія.

8.<http://forchel.ru> Різна інформація для педагогів ДНЗ.

9.<http://abetka-logopedka.org> Пропонується різний матеріал для логопедів, дефектологів, батьків.

10. <http://logoped.in.ua> Матеріали з діагностики та корекції вад мовлення, статті для батьків, описи дидактичних ігор.